

ОЦІНКА ФІНАНСОВИХ РЕЗУЛЬТАТІВ БАНКІВСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

EVALUATION OF FINANCIAL RESULTS OF BANKING ACTIVITY

УДК 336.225.613;336.717.1

<https://doi.org/10.32843/infrastruct41-48>**Сисоєнко І.А.**

к.е.н., доцент,
доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування
Херсонський національний технічний
університет

Карлюка Д.О.

к.е.н., доцент,
доцент кафедри економіки,
підприємництва та економічної безпеки
Херсонський національний технічний
університет

Sysoenko Irina

Kherson National Technical University

Karlyuka Dmitry

Kherson National Technical University

Статтю присвячено питанню оцінки фінансових результатів банківської діяльності. Автором надано загальну характеристику оцінки фінансових результатів банківської діяльності. У статті автором проведено оцінку фінансових результатів банківської діяльності. Здійснено структурно-динамічний аналіз доходів банківської діяльності. У статті автором проведено коефіцієнтний аналіз доходності, який базується на факторному аналізі таких показників, як коефіцієнт доходності активів, коефіцієнт доходності доходних активів, коефіцієнт операційної доходності та коефіцієнт неопераційної доходності. У статті автор проаналізував витрати банку та здійснив їх динамічний аналіз. Автором проведена загальна оцінка динаміки витрат банку, яка містить аналіз коефіцієнтів, які характеризують стабільність діяльності та її прогнозування. До таких показників належать коефіцієнт дієздатності банку, коефіцієнт режиму економії витрат. Також у роботі автор проаналізував прибуток та здійснив його динамічний аналіз.

Ключові слова: аналіз фінансових результатів банківської діяльності, доходи, коефіцієнтний аналіз, витрати, прибуток.

Стаття посвячена вопросу оценки финансовых результатов банковской деятельности.

Автором предоставлена общая характеристика оценки финансовых результатов банковской деятельности. В статье автором проведена оценка финансовых результатов банковской деятельности. Осуществлен структурно-динамический анализ доходов банковской деятельности. В статье автором проведен коэффициентный анализ доходности, основанный на факторном анализе таких показателей, как коэффициент доходности активов, коэффициент доходности доходных активов, коэффициент операционной доходности и коэффициент неоперационной доходности. В статье автор проанализировал расходы банка и осуществил их динамический анализ. Автором проведена общая оценка динамики расходов банка, которая содержит анализ коэффициентов, характеризующих стабильность деятельности и ее прогнозирование. К таким показателям относятся коэффициент дееспособности банка, коэффициент режима экономии расходов. Также в работе автор проанализировал прибыль банка и совершил ее динамический анализ.

Ключевые слова: анализ финансовых результатов банковской деятельности, доходы, коэффициентный анализ, расходы, прибыль.

The article is devoted to the question of estimation of financial results of banking activity. The author gives a general description of the estimation of financial results of banking activity. The author evaluates the financial results of banking activities. The article deals with the structural and dynamic analysis of banking income, namely, interest income of the bank, income from payments and commissions and other income of the bank. According to the results of the analysis of banking income, the relevant conclusions are drawn. In the article the author will carry out a coefficient analysis of profitability, which is based on factor analysis of such indicators as the coefficient of return on assets, the rate of return of profitable assets, the coefficient of operating profitability and the coefficient of non-operating profitability. According to the results of the coefficient analysis of profitability of banking activity, the relevant conclusions are drawn. In the article the author analyzed the bank's expenses and performed their dynamic analysis, namely the bank's interest expenses, commission expenses and administrative and other operating expenses of the bank. Based on the analysis of the cost of banking, the relevant conclusions are drawn. In the article the author made a general estimation of the dynamics of bank expenses, which contains an analysis of the coefficients that characterize the stability of the activity and its forecasting. Such indicators include the bank's efficiency ratio, the cost savings mode ratio. According to the results of the overall estimation of the dynamics of bank expenditures, the relevant conclusions are drawn. The author also analyzed the income and performed its dynamic analysis, namely net interest income, net commission income, other income and net income. According to the results of the dynamic analysis of banking profit, the relevant conclusions are drawn. The article also provides general conclusions on the analysis, namely: the main sources of income of the bank can be considered all areas of activity of the bank, more specifically, their active operations, and partly operations are passive; the major part of the banks' income is income from active operations, operating and other (non-operating); bank income (as well as expenses) is a problem that requires constant professional attention (analysis and regulation).

Key words: analysis of financial results of banking activities, income, coefficient analysis, expenses, profit.

Постановка проблеми. Банки є суб'єктами господарювання, які здійснюють діяльність на засадах комерційного розрахунку, що передбачає відшкодування за рахунок доходів усіх витрат та отримання прибутку. Світова фінансово-кредитна криза, політична нестабільність негативно вплинули на фінансові результати діяльності вітчизняних банків і зумовили кризові явища у вітчизняній банківській системі. Саме тому питання, які пов'язані із формуванням позитивних фінансових результатів діяльності банків, набувають особливої актуальності, оскільки від них залежить не лише стійкість вітчизняної банківської системи, а й подальший розвиток економіки України [3, с. 106].

Фінансовий результат діяльності банківської установи є одним з найважливіших показників

його функціонування. Він характеризує стійкість і надійність банку, необхідний для створення резервних фондів, стимулювання персоналу і керівництва до розвитку та вдосконалення здійснюваних операцій на ринку, скорочення витрат і підвищення якості послуг, які надає банківська установа [1, с. 23].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сутність фінансових результатів діяльності банку, їхні джерела формування та основні підходи до оцінки фінансових результатів банку теоретично обґрунтували такі вітчизняні вчені, як: Ф.Ф. Бутинець, С.В. Мочерний, М.С. Пушкар, В.П. Пантелєв, О.А. Криклій, Г.В. Астапова, О.Д. Вовчак, А.М. Герасимович, К.Ф. Ковальчук, І.В. Вишнякова, Л.М. Савчук,

І.Г. Скоринська, М.Р. Скоробогач, І.М. Парасій-Вергуненко, О.О. Вороніна, О.В. Дзюблюк, С.О. Манько, Л.О. Гаряга, Р.В. Скалюк, О.А. Зінченко, А.А. Кушнарьова та інші.

Постановка завдання. Метою статті є оцінка фінансових результатів банківської діяльності. Задля цього виникає необхідність розглянути структуру та динаміку доходів банківської діяльності, оцінку рівня доходності банківської діяльності за методикою коефіцієнтного аналізу, динаміку витрат та прибутку банку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Оцінку фінансових результатів банківської діяльності здійснено на прикладі АТ КБ «ПРИВАТБАНК». АТ КБ «ПРИВАТБАНК» є одним із найбільш інноваційних банків світу. Наприклад, понад десять років назад банк став одним із перших у світі, що почав використовувати одноразові SMS-паролі. До останніх інновацій, які отримали визнання у всьому світі, належать такі продукти, як платіжний міні-термінал, вхід в Інтернет-банкінг через QR-код, онлайн-інкасація, а також десятки різноманітних мобільних додатків [4].

Розглянемо динаміку доходів АТ КБ «ПРИВАТБАНК» за 2016–2018 роки (рис. 1).

Як бачимо, найбільшу частку у структурі доходів АТ КБ «ПРИВАТБАНК» займають процентні доходи: 73,8% – 2016 рік, 62,5% – 2017 рік, 59,5% – 2018 рік. Значно збільшилася частка у структурі доходів банку комісійних доходів від операцій із клієнтами. За 2016–2017 роки вона зросла з 23,1% до 33,7%, а за 2016–2018 роки – з 23,1% до 37,8%. Майже незмінною залишилася частка інших доходів. За 2016–2018 роки їхня частка зменшилася з 3,1% до 2,7%.

Розглянемо динаміку доходів АТ КБ «ПРИВАТБАНК» за 2016–2018 роки та зобразимо результати в таблиці 1.

Дані таблиці 1 свідчать, що за 2016–2018 роки доходи банку збільшилися на 6,7 млрд грн., або на 14,9%. Це відбулося завдяки зростанню комісійних доходів на 6,4 млрд грн. та процентних доходів, які збільшилися на 6,3 млрд грн. Аналізуючи таблицю, можна сказати, що процентні доходи зменшувалися загалом за рахунок коштів інших банків та від наданих кредитів. Процентні доходи від наданих кредитів за період 2016–2017 років зменшилися на 16,6 млрд грн., а за 2017–2018 роки – збільшилися на 3,6 млрд грн. і становили 18,6 млрд грн. Доходи від коштів, розміщених у банках, збільшилися на 3,3 млрд грн., від цінних паперів – зменшилися на 0,6 млрд грн. Комісійні доходи від операцій із банками та операцій із клієнтами збільшилися на 6,1 млрд грн. та 0,2 млрд грн. відповідно.

Для оцінки рівня доходності банку можна використати методику коефіцієнтного аналізу доходів, який базується на факторному аналізі таких показників, як [2, с. 365]:

1. Коефіцієнт доходності активів (далі – $K_{дA}$, що визначається відношенням сукупного доходу до загальних активів, який показує величину отриманих доходів на 1 грн банківських активів.

2. Коефіцієнт доходності продуктивних (дохідних) активів (далі – $K_{дA^A}$, що визначається відношенням сукупного доходу до величини дохідних активів, який є різновидом попереднього коефіцієнта і характеризує «віддачу» дохідних активів.

3. Коефіцієнт операційної доходності (далі – $K_{опA^A}$, який визначається відношенням операційних доходів банку до величини дохідних активів.

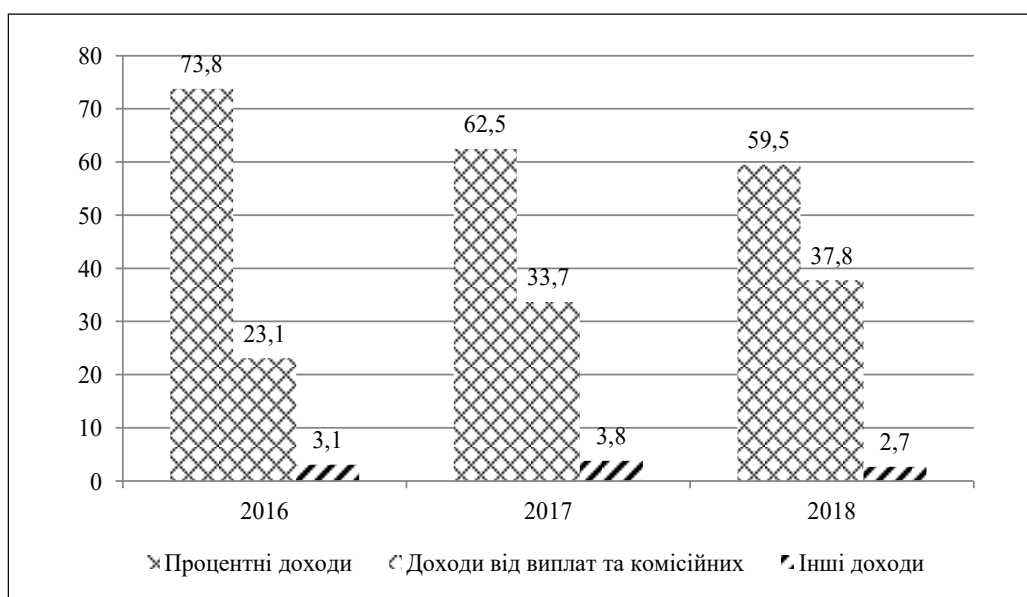

Рис. 1. Динаміка структури доходів АТ КБ «ПРИВАТБАНК» за 2016–2018 роки, %

Джерело: [5; 6; 7]

4. Коефіцієнт неопераційної доходності (далі – $K_{\text{ноп}}^{\text{д}}$), що визначається відношенням неопераційних доходів та доходних активів банку.

Проведемо коефіцієнтний аналіз доходності АТ КБ «ПРИВАТБАНК» за 2016–2018 роки та зобразимо дані у табл. 2.

За даними розрахунків, проведених у таблиці 2, у 2016 році на 1 грн. доходних активів надійшла

41 копійка доходів, а у 2017 році та 2018 році цей коефіцієнт мав однакове значення – 22 копійки, що менше за 2016 рік на 19 копійок.

Розглянемо динаміку витрат АТ КБ «ПРИВАТБАНК» за 2016–2018 роки (рис. 2).

Аналіз витрат АТ КБ «ПРИВАТБАНК» показав, що процентні витрати за 2016–2018 роки мали тенденцію до зменшення: у 2017 році на 37,4%, у

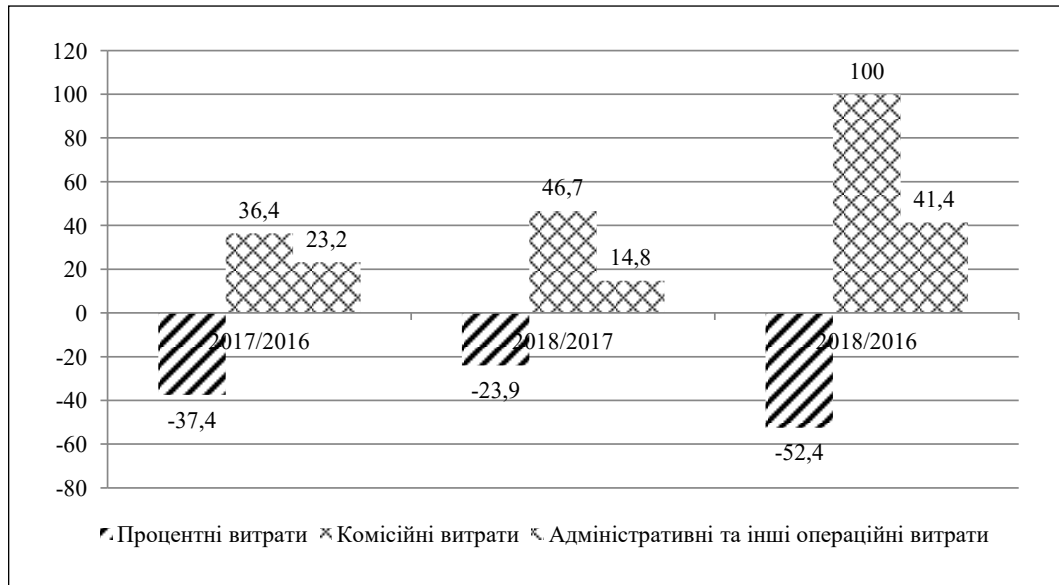

Рис. 2. Динаміка витрат АТ КБ «ПРИВАТБАНК» за 2016–2018 роки, млрд грн.

Джерело: складено автором за даними [5; 6; 7]

Таблиця 1

Динаміка доходів АТ КБ «ПРИВАТБАНК» за 2016–2018 роки

Статті доходів	Роки, млрд грн.			Абсолютне відхилення, млрд грн.		Темп приросту, %	
	2016	2017	2018	2017/2016	2018/2017	2017/2016	2018/2016
Процентні доходи, всього	33,3	24,5	30,8	-8,8	+6,3	-26,4	+25,7
Доходи від виплат та комісійних	10,4	13,2	19,6	+2,8	+6,4	+16,9	+48,5
Інші доходи	1,4	1,5	1,4	+0,1	-0,1	+7,1	-6,7
Всього доходів	45,1	39,2	51,8	-5,9	+12,6	-13,1	+32,1

Джерело: складено автором за даними [5; 6; 7]

Таблиця 2

Коефіцієнтний аналіз доходності АТ КБ «ПРИВАТБАНК» за 2016–2018 роки, млрд грн.

Показник	Роки			Абсолютне відхилення		
	2016	2017	2018	2017/2016	2018/2017	2018/2016
Активи разом, у т. ч.	179,8	253,7	278,0	+73,9	+24,3	+98,2
доходні активи	109,2	178,4	235,4	+69,2	+57,0	+126,2
Разом доходів, у т. ч.	45,1	39,2	51,8	-5,9	+12,6	+6,7
операційні доходи	34,7	26,0	32,2	-8,7	+6,2	-2,5
неопераційні доходи	10,4	13,2	19,6	2,8	+6,4	+9,2
$K_{\text{д}}^{\text{А}}$	0,25	0,15	0,19	-0,10	+0,03	-0,06
$K_{\text{д}}^{\text{А}^{\text{д}}}$	0,41	0,22	0,22	-0,19	-	-0,19
$K_{\text{д}}^{\text{А}^{\text{д}}}$	0,32	0,15	0,14	-0,17	-0,01	-0,18
$K_{\text{ноп}}^{\text{А}^{\text{д}}}$	0,09	0,07	0,08	-0,02	+0,01	-0,01

Джерело: складено автором за даними [5; 6; 7]

2018 році – 23,9%, а за 3 роки на 52,4%. Натомість комісійні, адміністративні та інші операційні витрати мали тенденцію до збільшення: на 100% та 41,4% відповідно.

Відповідно до принципу прибутковості доходи банку повинні перевищувати витрати, тому загальна оцінка динаміки витрат банку містить аналіз коефіцієнтів, які характеризують стабільність діяльності та її прогнозування. До таких показників належать [2, с. 384]:

– коефіцієнт дієздатності банку (далі – K_d), який визначається співвідношенням витрат і доходів. Оптимальне значення K_d не повинно перевищувати 0,95, збільшення до 1,0 і вище свідчить про погіршення дієздатності банку, тобто він стає збитковим;

– коефіцієнт режиму економії витрат (далі – K_e), який є співвідношенням темпів збільшення витрат і темпів зростання доходів. Рівень показника $K_e < 1$ свідчить, що банк дотримується режиму економії, в іншому разі – не дотримується.

Проведемо загальну оцінку динаміки витрат АТ КБ «ПРИВАТБАНК» (табл. 3).

Аналізуючи таблицю, можна зробити висновок, що дані за період 2016–2017 роки свідчать про погіршення дієздатності банку, оскільки коефіцієнт дієздатності перевищував оптимальне значення 0,95, тобто банк був збитковим. Проте у 2018 році видно, що становище банку покращилось. Оскільки, витрати банку зменшились на 82,4%, а доходи банку зросли на 14,9% і коефіцієнт дієздатності становив 0,75.

У 2016–2017 році коефіцієнт режиму економії збільшився в 4,9 рази, це свідчить про те, що банк не дотримується режиму економії, а за період 2016–2018 роки покращив свій стан і коефіцієнт режиму економії зменшився в 5,5 рази, що значить, що банк дотримується режиму економії. Це можливо лише при перевищенні доходів над витратами.

Проаналізуємо динаміку прибутку АТ КБ «ПРИВАТБАНК» і зобразимо дані на рис. 3.

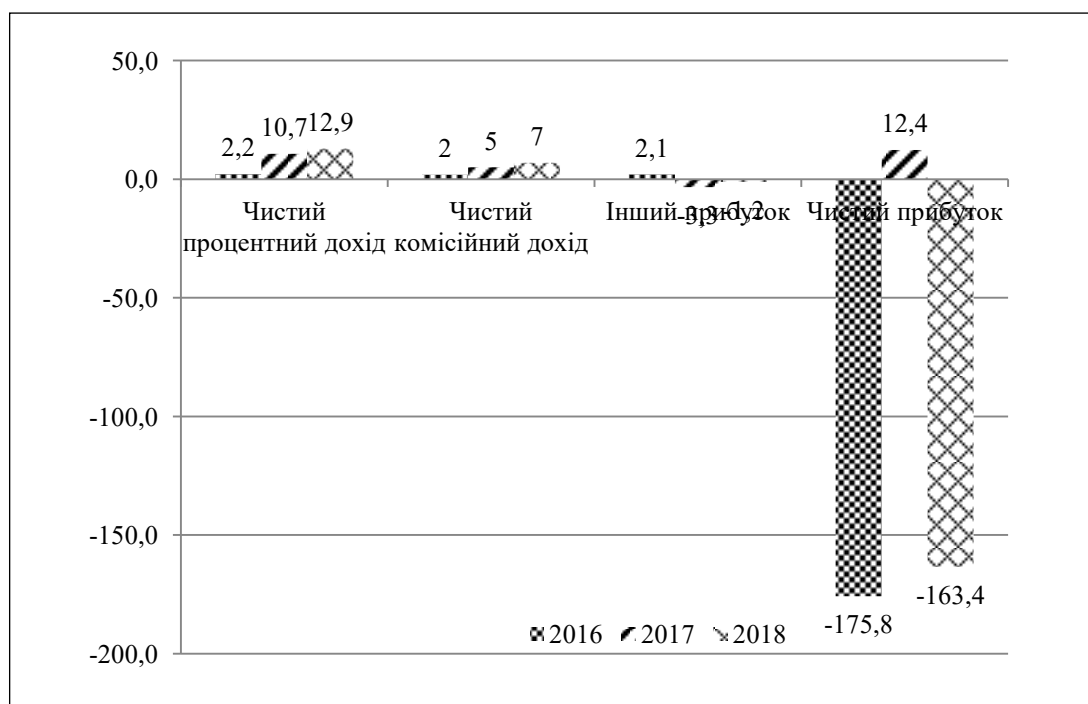

Рис. 3. Динаміка прибутку АТ КБ «ПРИВАТБАНК» за 2016–2018 роки, млрд грн.

Джерело: складено автором за даними [5; 6; 7]

Таблиця 3

Загальна оцінка динаміки витрат АТ КБ «ПРИВАТБАНК» за 2016–2018 роки

Показники	Роки, млн. грн.			Темп зростання, %		
	2016	2017	2018	2017/2016	2018/2017	2018/2016
1. Витрати банку, млрд грн.	221,9	81,5	39,0	-63,3	-52,1	-82,4
2. Доходи банку, млрд грн.	45,1	39,2	51,8	-13,0	+32,1	+14,9
Коефіцієнт дієздатності банку	4,9	2,1	0,8	–	–	–
Коефіцієнт режиму економії витрат	–	–	–	+4,9	-1,6	-5,5

Джерело: складено автором за даними [5; 6; 7]

Аналіз структури прибутку свідчить про те, що основним джерелом прибутку для банку є чистий процентний дохід, який за 2016–2018 роки збільшився на 12,9 млрд грн., тобто вкладення в активи є ефективними, а приріст прибутку досягнуто саме за рахунок ефективного управління активами і пасивами.

Висновки з проведеного дослідження.

Проаналізувавши різні показники фінансових результатів діяльності АТ КБ «ПРИВАТБАНК», можна зробити такі висновки: основними джерелами доходів банку можна вважати всі напрями діяльності банку, точніше, проведені ними активні операції, а також частково – операції пасивні; основну частину доходів банків становлять доходи від активних операцій, операційні та інші (неопераційні); доходи (як і витрати) банку – проблема, що вимагає постійної професійної уваги, аналізу і регулювання.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Гаряга Л.О. Удосконалення управління фінансовими результатами банку. *Наукове видання з економічних наук «Modern Economics»*. 2017. № 4. С. 23–34.
2. Герасимович А.М. Аналіз банківської діяльності: підручник. Київ : КНЕУ, 2010. 599 с.
3. Кривенко Л.В. Методичні підходи до визначення оцінки фінансової стійкості банківської системи. *Вісник університету банківської справи НБУ*. 2008. №3. С.105–111.
4. Офіційний сайт АТ КБ «ПРИВАТБАНК». URL: <https://privatbank.ua/> (дата звернення: 15.03.2020).
5. Окрема фінансова звітність та звіт незалежного аудитора АТ КБ «ПРИВАТБАНК» за 2016 рік. URL: <https://privatbank.ua/> (дата звернення: 15.03.2020).
6. Окрема фінансова звітність разом зі звітом незалежного аудитора АТ КБ «ПРИВАТБАНК» за 2017 рік. URL: <https://privatbank.ua/> (дата звернення: 15.03.2020).
7. Річний звіт АТ КБ «ПРИВАТБАНК» за 2018 рік. URL: https://static.privatbank.ua/files/PB_SepUkr_2019.04.23FINAL1.pdf (дата звернення: 15.03.2020).

REFERENCES:

1. Gharjagha L.O. (2017) Udoskonalennja upravlinnja finansovymy rezuljtatamy banku. *Naukove vydannja z ekonomichnykh nauk. «Modern Economics»*. no 4. pp. 23–34.
2. Gherasymovych A.M. (2010) *Analiz bankivjskoho dijajlnosti: pidruchnyk*. Kyjiv : KNEU. (in Ukrainian).
3. Kryvenko L.V. (2008) *Metodychni pidkhody do vyznachennja ocinky finansovoi stijkosti bankivjskoho systemy*. *Visnyk universytetu bankivjskoho spravly NBU*. 2008. no 3. pp. 105–111.
4. Oficijnyj sajт АТ КБ «PRYVATBANK». Available at: <https://privatbank.ua/> (accessed 15 March 2020).
5. Okrema finansova zvitnistj ta zvit nezaleznohogo audytora АТ КБ «PRYVATBANK» за 2016 rik. Available at: <https://privatbank.ua/> (accessed 15 March 2020).
6. Okrema finansova zvitnistj ta zvit nezaleznohogo audytora АТ КБ «PRYVATBANK» за 2017 rik. Available at: <https://privatbank.ua/> (accessed 15 March 2020).
7. Richnyj zvit АТ КБ «PRYVATBANK» за 2018 rik. Available at: https://static.privatbank.ua/files/PB_SepUkr_2019.04.23FINAL1.pdf (accessed 15 March 2020).